

ناسیډ نالیست روس-کان چان ټاھ ننگ د گډان به س-رک وټنی س-رد می س-فیټ ک ناخ-شیان د وټ؟ . . ځمید ک-رچی

ټاھ ننگ-انی ووسیا به س-رک وټنی ی-کټی س-فیټ ل ځ نگی جیهانی
دوو-مدا، ل کات-کدا ناسیډ نالیست-کانی ووسیا قیان ل ی-کټی
س-فیټی پ-شو، ل-وان-ی وک ناک-کیپ-کی س-یر د-ربک وټت. به-ام
ئم ناج-ریډ ت-نیا ننگدان-وی ئا-زید-کانی ناسنام-ی ووسیا و
پ-ر س-ند ن-ک-ی به تایب-تی دوی ځ نگی جیهانی دوو-م. ئم ځ ننگ
ی-کټی س-فیټ ل ق-وار-ی کی ئینت-رناسیډ نالیستی ی-و به د-و-تی
ن-ت-وی گ-ری و ن-گ-ی به ناسیډ نالیست-کانی ووسیا دا ت-ک- به
ناسنام نو-ی- بن.

پ-ش ځ نگی جیهانی دوو-م، ناسیډ نالیست-کانی ووسیا به به-شک بوون
ل "سوپای سپی" ک به-رب-ر-لانی ش-شی به-لش فیکیان د-کرد، ئ-و
ک-چ-ران-ی ل ر-می س-فیټی ه-ها توون، یان ل ک-مپ-کانی کار
(گ-لاخ) گیرابوون. ئ-مان ناسنام-یان به توندی گر-درا بوو به
م-ژووی ق-یس-رت و ئ-رت د-کسی-و. ناسنام-یان د-ای-تیکردنی
ئ-د-ل-ژی ناسیډ نالیستی به-لش فیک-کان بو.

به-ام دوی ځ ننگ، ناسنام-کان یان ل گ-و گ-و گ-ینی به-س-رهات به-و
ج-ر ک ل-جیاتی ل د-ر-وی ر-م به-ن-و، بوون به به-شک
جیان-کراو ل یسی ک-م-لگ-ی س-فیټت. ز-ر-کیش ل-یان چوون ناو
داوود-زگای د-ولت حزب-و، و و-کوو د-سپ-شخ-ری ک-مونیسټ یان
ئ-ندامی حزب کاریان کرد. ئم ت-ک- بوون پرس-کی گ-رنگ
د-وروز-ن-ت: چن ک-سانک ک د-وژمناتی ر-یمی س-فیټ تیایان د-کرد
به-یان ه-بوو بنه به-شیک ل-ی ل-ی-ننگ-لک ل ناسنام-ک-ی نو-ی-ک-ی
به-خ-و بگرن؟

“ځ نگی نیشتمانی م-زن” و کاریگ-ری ئاید-ل-ژیای

ځ نگی جیهانی دوو-م ک ل ووسیا به “ځ نگی نیشتمانی گ-ور”
ناسراو، خا-کی و-رچ-رخان-کی گ-رنگ بوو ک ئاید-ل-ژیای س-فیټ
خ-ی گ-ی. پ-ش ځ ننگ، ی-کټی س-فیټ وک د-و-تی ن-ت-وی س-یر

نہ کرا، بلکہ کو وک تہختی باز دان بہ شہشی جیہانی. "نایدیلہ لڑیای
ئینتہرناسیہ نالیست" بہ ئاشکرا دژی ناسیہ نالیزمی کئی نی ووسی و
سیمبولہ کانی بوو (بہ نمونہ، ئفسہ رانی سوپای سوور پلہی سہربازی
سونہ تیی نہ بو).

لہگہ کتایی ہاتنی جہنگ، یہکتی سہقیہت بوو بہ دہوہتہکی
ناسیونالیستی دیار. سہرکہوتن لہ جہنگدا بوو بہ سہرچاوی شانازی
نہتہوی گہور و گہگی دا مہژووی ووسیہ دووبارہ بہ یہکتہو
بہسترہتہو. شانازی بہ سہرکہوتنہ کانی اہردووی ہزہ بیانیہکان
(وک ناپلین و سوید) جہگی قہوہ بوو، و یہکتی سہقیہت تہنانہت
بہ میراتگری شہرعی ئیمپراتہریہ تی ووسیہ دادہنرا. ئہم
گہانکاریہ تہنہا بہ ناوخی سہقیہت سنووردار نہ بوو، بلکہ کو
کاریگہری خہی بہ کچکہ رانی سپی ووسی فراوان کرد، کہ دواہ ئہم
سہرکہوتنہ دہستیان کرد بہ قہوہ کردنی یہکتی سہقیہت وک "وسپاہ
نوہ"، بہ تایدہ تی دواہ اگہ یاندنی لہبوردنی گشتی بہ کچکہ ران دواہ
جہنگ.

دواہ جہنگ، ناسیونالیستہ کانی ووسیہ بہ زہری بوون بہ
نیشتمانپہروہ رانی لایہنگری سہقیہت". لہگہ ئہوہشدا، چہند کہ سہکی
جیاوازی بہرچا و ہہ بوون، وک ئہلیکساندہر سہلژنیتسین، کہ بہردہوام
بوو لہ دژاہ تیکردنی ئیلحادی سہقیہت و پہیوہست بوون بہ
ئہرتنہدہکسیہت. ئہم ہہاواردانہ جہخت لہسہر ئاہزی ناسنامہی
نہتہوی لہ و سہردہمدا دہکتہوہ.

نایدیلہ لڑیاکان بہ شہوہیہکی بندہ تی گہان و لہ ہہمان کاتدا شہوہ
دہرکپیہکانیان دہپارہزران. ئہمہ ئہوہشتہیہ کہ لہگہ "کہمہنیزم
لہ یہکتی سہقیہت" وویدا. لہ نایدیلہ لڑیاہکی چہپی اہدیکاہی
ئینتہرناسیہ نالیستیہ وک کہ داواہ یہکسانی دہکات گہا بہ
نایدیلہ لڑیاہکی چہپی ناسیونالیستی ہیرہکراتی پارہزگار، ہہموویان
لہزہر ہہمان ئاہای سووردا.

کہمینترن (ئینتہرناسیہ نالی کہمہنیست) ہہروہا گہانہکی گہوری لہ
پاہہندہوونہکی توند بہ شہشی پہلہتاریاہ جیہانی بہ پہبازہکی
پراگماتیک تر کہ جہخت لہسہر بہرژوہندی نہتہوی و
ہاوپہیماننیہ تی دہکات، تہنانہت لہگہ ہژمہ دژہکاندا. پاش ہہ
اہدیکاہی کہی (1928-1934) کہ یارمہتیدہر بوو بہ سہرہہہدانی
نازیزم، کہمینترن لہ ساہی 1935 گہا بہ سیاسہ تی بہرہی گہلہری و
داواہ ہاوپہیماننیہکی فراوانی کرد بہ بہرہنگارہوونہوی فاشیزم.

هـرشى ئىمانىيا بى سىر يىككىتى سىقىت لى سالى 1941 ئىم گىلىكارىيى بىھىز كىرد. جىنگىك بوى بى "جىنگى نىتوۋىي مەزىن"، كى جىخت لىسىر مانىۋى و يىككىتى نىتوۋىي دىكىرد. كىمىنتىر بى فرمى لى سالى 1943 ھىۋىشاۋى، بىشكىكى وىك ئامازىيىك بى ھاۋىيىمانى ئىژاۋا و بىشكىكى تر لى بىر ئىۋى بىرژىۋىندىيى نىتوۋىيىكانى سىقىت بوى بى ئىۋىۋىت.

دوۋى جىنگى جىھانىي دوۋىم، سىياسىتى دىرۋى سىقىت و كارىگىرى لىسىر پارتى كىمىنىستىكان زىاتىر پىراكتىكىان و خىباتى سارد دىرى ئىمپىريالىزىمى ئىژاۋا بوى. ئامانچ لاۋازكىرى كارىگىرى ئىژاۋا و فراۋانكىردى دىسىۋىت سىقىت بوى لى گىگى پىشتىۋانىكىردى لى بىزۋوتىۋىكانى دىر كىللىيالىزىم و دىر نىتوۋىيىرستى لى وىاتانى جىھانى سىيىم، بى گىۋىدانى ئايدىللىزىي ناۋخىيىان يان مامىلىيان لىگى كىمىنىستى ناۋخىيىىكان.

نمونىيىكى سىرنجىاكىش پىشتىگىرى سىقىت بى سىركىردىكانى وىك جىمال عىبدولناسىر لى مىسىر و ھىندىك ئىزمى كىمارى و مىستىفا كىمال ئىتاتورى لى توركىيا و تىنانىت شا لى ئىران (لى چىند سىردىمىكى دىيارىكراۋدا) سىرۋىاى چىۋىساندىۋى كىمىنىستى ناۋخىيىىكان، زىرەك لى سىركىردى ناسىيىنالىستىكان دىر ئىژاۋا بوى و ھىۋىيان دىدا كارىگىرى ھىزى داگىركىركىكانى پىشۋى كىم بىكىنىۋى و بىانكىن بى ھاۋىيىمانى سىروشتى سىرۋىراى كىشى ئىدىللىزى لىگىلىيان لى مىيدان مىلمانى جىھانى دا. يىككىتى سىقىت بى پىشتىۋانى ئىم ئىزمى ناسىيىنالىستى ھىۋى ناسىيىقامگىركىردى بىللىكى ئىژاۋا و دروستكىردى بۋارى نۋى كارىگىرى دىدا.

يىككىتى سىقىت پىۋى ۋابۋى كى دىۋىۋىتىكانى پاش كىللىيالىزىم دىتۋان لى قىناغى سىرمايىدارى تىبپىن و استىۋى بىرۋى "سوسىيالىزىم" بىن كى لى استىدا "سىرمايىدارى دىۋىۋىتى" يى، تىنانىت ئىگىر لىلايىن ھىزى ناكىمىنىستىيىكانىۋى بىۋىۋى بىرەت.

جىنگى جىھانى دوۋىم ۋاقىيىكى نۋى بىسىر بىزۋوتىۋى كىمىنىستى جىھانى سىپاندى. يىككىتى سىقىت و پارتى كىمىنىستىكانى تر ناچار بوى خىيان لىگى پىۋىستى بىرگىرى لى نىشتمان و بىياتنى دىۋىۋىت و بىۋىۋى بىردى كىمىلىگىكان بىگونجىن كى بوى ھى دا بىزىنى وردى وردى پىرسىيىكانى ئىنتىرناسىيىنالىستى و چىنايىتى بى خاتىرى بىرژىۋىندى نىتوۋىي و ناسنام. ئىم گىلىان ناكىكى ئاشكرى نىۋان ئاھىنگىلىانى ۋىۋىيا بى سىركىۋىتى سىردىمى سىقىت ۋىۋى دىكا تىۋى، سىرۋىاى دۋىزىمنايىتى ناسىيىنالىستىكانى ۋىۋىيا بى يىككىتى سىقىت پىشۋى.